

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1954-1955.

10 NOVEMBER 1954.

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 3 der wet
van 18 Juni 1869 op de rechterlijke inrichting.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Het ambt van vrederechter verschilt in beginsel volkomen van dat der andere magistraten van de rechterlijke orde.

De benaming « vrederechter » wijst reeds op dit bijzonder karakter, dat bovendien blijkt uit het feit dat de vrederechter alleen staat in zijn kanton. De instelling berust dus geheel bij één enkel persoon.

De vrederechter, een ware « pater familias » in zijn kanton, heeft een unieke taak in zake vrijwillige rechtspraak. Hij moet vaak ingrijpen in kwesties die niets te maken hebben met rechtzaken, zoals het toezicht op de krankzinnigen, het voorzitten van familieraden, enz...

Het hoeft dus geen betoog dat degenen, die voor dit belangrijk ambt in aanmerking wensen te komen, moeten voldoen aan andere voorwaarden dan die welke voor het bekleden van de overige rechterlijke ambten worden gesteld. De kandidaat moet doordrongen zijn van de bijzondere atmosfeer van bedoelde rechtsmacht, en het vaderlijk, bij uitstek verzoenend karakter er van hebben gevoeld. Hij moet uitmunten door zijn psychologische aanleg, zijn waardigheid en zijn inzicht in de ziel van zijn grote « familie », meer nog dan door zijn juridische kennis, die nochtans niet gering mag zijn.

In beginsel hebben een rechter die van een rechtbank van eerste aanleg komt, een substituut van de Procureur des Konings of een substituut van de Krijgsauditeur noch de gewenste beroepsvorming, noch de vereiste ervaring om vrederechter te worden.

De gevolgtrekking ligt voor de hand, dat voor de benoemingen tot dit ambt de keuze moet vallen op diegenen die er dikwijls mede in betrekking stonden, zich er sinds jaren op voorbereid hebben en het als een roeping beschouwen, namelijk de plaatsvervangers.

De plaatsvervanger vervult in zekere zin een stage van zeer speciale aard; de stage nu is op zichzelf een goede instelling en des te meer daar deze functie bijzonder en kies

Chambre des Représentants

SESSION 1954-1955.

10 NOVEMBRE 1954.

PROPOSITION DE LOI

modifiant l'article 3 de la loi du 18 juin 1869
sur l'organisation judiciaire.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La fonction de juge de paix se distingue essentiellement de celle des autres magistrats de l'ordre judiciaire.

Déjà, la dénomination « juge de paix » elle-même souligne ce caractère particulier. Et le fait que le juge de paix se trouve seul dans son canton y ajoute encore. Autant dire que l'institution repose entièrement sur la tête d'un seul homme.

Le juge de paix, véritable « pater familias » de son canton joue un rôle unique en matière de juridiction gracieuse. Ses interventions dans des matières qui n'ont rien de judiciaire, telle la surveillance des aliénés, la présidence des conseils de famille etc... sont multiples.

C'est dire que pour accéder à cette fonction importante il faut réunir des conditions distinctes de celles qui donnent accès aux autres fonctions judiciaires. Le candidat doit être imprégné de l'atmosphère spéciale de cette juridiction, connaître son caractère paternel et particulièrement conciliateur. Il doit briller plus encore par sa psychologie, sa dignité, sa connaissance de l'âme de sa grande famille, que par sa science juridique qui, elle, ne sera évidemment pas négligeable.

En principe, un juge venant d'un tribunal de première instance, un substitut du Procureur du Roi ou de l'auditeur militaire n'ont pas la préparation professionnelle ni l'expérience voulues pour devenir juge de paix.

Il faut en conclure que les nominations à ces postes doivent être réservées par préférence à ceux qui s'y sont préparés de longue date et en ont fait leur vocation, c'est-à-dire aux suppléants.

La suppléance est en quelque sorte un stage tout spécial; or le stage est une institution bonne en elle-même et d'autant plus indiquée que les fonctions envisagées sont plus spécia-

van aard is. De enige geschikte school is deze van de praktijk in het ambt zelf. Aangezien het een benoeming voor het leven geldt en de vrederechter bij uitstek een morele invloed heeft, is het ten slotte wenselijk de kandidaat in de uitoefening van het ambt zelf te beproeven en te beoordelen.

* * *

De bijstand van de plaatsvervangers is onbezoldigd, hun dikwijls ondankbare taak wordt altijd onbaatzuchtig waargenomen; nooit vroegen de plaatsvervangers verlichting van hun werk of enige bezoldiging. Slechts in een eventueel te verlenen voorkeurrecht zouden enkelen onder hen de beloning vinden voor hun toewijding aan de rechtsbedeling.

De erkenning van dit voorkeurrecht zou deze toewijding nog bevorderen, want aldus zou het belang van de voorafgaande vorming beter in het licht worden gesteld. Bovendien zouden de besten onder de kandidaten voor dit ambt aangetrokken worden, zodanig dat de aanwerving der plaatsvervangers, zowel in aantal als in hoedanigheid, er baat bij zou vinden.

Ten slotte heeft de steeds stijgende toevloed van kandidaten voor elk ambt van magistraat soms tot gevolg gehad dat politieke invloeden of persoonlijke relaties de bovenhand haalden op de beroepsbeschouwingen. Ook daarvoor is het goed dat de kandidaten zich eerst voor het ambt voorbereiden; het zal een ontlasting voor de Uitvoerende Macht zijn en tevens maar billijk dat zuiver gelegenheidscandidaten worden geweerd.

In een uitstekend verslag van Mr Vande Wiele, in Februari 1950 namens de Commissie voor de Justitie van de Kamer der Volksvertegenwoordigers uitgebracht, werd er reeds op gewezen hoe de miskennis van de rechten der plaatsvervangers de aanwerving steeds meer bemoeilijkt. Wordt er niet vermeld dat in sommige kantons der Brusselsse agglomeratie tot drie plaatsvervangers op vier ontbreken, en dat het niet mogelijk is in deze vacaturen te voorzien?

Het eventueel te overwegen middel om dit te verhelpen, dat zou bestaan in de aanstelling van toegevoegde vrederechters, moet worden afgewezen, want het zou te veel kosten, ongeschikt zijn en slechts uitvoerbaar in de grote agglomeraties.

* * *

De bedoeling van dit voorstel is dus de ambten van vrederechter en toegevoegd vrederechter uitsluitend toe te wijzen aan de plaatsvervangende vrederechters.

Evenwel kan het geval zich voordoen, dat slechts één of twee kandidaten, die zulke voorwaarde vervullen, zich voor een vacante betrekking aanbieden. En dan nochtans is het noodzakelijk dat de Minister een keuze zou kunnen doen onder verscheidene kandidaten, om nooit verplicht te zijn iemand aan te wijzen die niet voor het ambt geschikt is.

Daarom wordt dan ook een speciale oplossing voorgesteld voor het geval dat de Minister niet minstens tussen 5 plaatsvervangers-candidaten zou kunnen kiezen.

* * *

Globaal beschouwd leunt de tekst in grote mate aan bij de vroegere ontwerpen tot regeling van de aanwerving in de magistratuur. Sommige formules worden letterlijk overgenomen, en de bedoeling is tegemoet te komen aan de eensluidende strekkingen van voormelde ontwerpen evenals van de talrijke leerstellige werken over dit onderwerp.

les et plus délicates. La seule école adéquate est la pratique dans le cadre même des fonctions. Enfin, vu le caractère inamovible des fonctions et l'influence morale primordiale du juge de paix, il est indiqué que le candidat ait été éprouvé et apprécié dans la fonction même.

* * *

L'assistance des suppléants est gratuite; et cette fonction souvent ingrate est toujours exercée avec désintéressement; les suppléants ne demandèrent jamais ni allègement de leur tâche, ni rémunération. Ce n'est que si une préférence leur était accordée en vue d'une nomination comme juge de paix que quelque-uns d'entre eux y trouveraient la récompense de leur dévouement à l'administration de la justice.

D'autre part cette préférence, tout en reconnaissant la valeur d'une formation acquise grâce à la pratique, favoriserait davantage le dévouement, et constituerait un attrait certain pour les meilleurs d'entre ceux qui aspirent à cette magistrature. Le recrutement des juges de paix suppléants y trouverait son compte tant pour la qualité que pour le nombre.

Enfin, l'afflux toujours plus grand de candidats à tout poste de magistrat a parfois fait que les raisons politiques ou les relations jouèrent au détriment des raisons d'ordre professionnel. Pour cela aussi, il est bon que le candidat commence par se préparer à la fonction, ce sera un allègement pour l'Exécutif en même temps que justice d'écarter les candidatures de pure circonstance.

Un excellent rapport de M. Vande Wiele de février 1950 à la Commission de la Justice de la Chambre souligna déjà combien la méconnaissance des droits des suppléants rendait leur recrutement de plus en plus difficile. Ne cite-t-on pas des cantons de l'agglomération bruxelloise où il manque jusque trois suppléants sur quatre sans qu'il soit possible de pourvoir aux vacances.

La création de juges de paix de complément est un remède à écarter car il est coûteux, inadéquat et praticable seulement pour les grandes agglomérations.

* * *

Notre proposition a pour but de faire réserver les places de juges de paix et de juges de paix de complément aux juges de paix suppléants.

Cependant il peut se faire que, pour une place vacante, ne se présentent qu'un ou deux candidats qui soient juges suppléants. Or il est indispensable que le Ministre puisse choisir entre plusieurs candidats, de manière à ne devoir jamais porter son choix sur un candidat qui ne conviendrait pas.

C'est ainsi qu'a été prévue une solution spéciale pour le cas où le Ministre n'aurait pas le choix entre 5 candidats qui soient suppléants.

* * *

Dans son ensemble, le texte s'inspire fortement des projets antérieurs réglant le recrutement de la magistrature. Il en reprendra textuellement certaines formules et son but est de satisfaire aux aspirations manifestées unanimement tant par les dits projets que par les nombreux travaux de doctrine relatifs à la matière.

WETSVOORSTEL

Enig artikel.

Artikel 3 van de wet van 18 Juni 1869 op de rechterlijke inrichting wordt vervangen door wat volgt :

« Niemand kan tot plaatsvervangend vrederechter worden benoemd indien hij niet de leeftijd van volle vijf en twintig jaar bereikt en de graad van doctor in de rechten verkregen heeft.

» Niemand kan tot vrederechter of toegevoegd vrederechter worden benoemd, indien hij niet aan de volgende voorwaarden voldoet :

- 1°) de graad van doctor in de rechten verkregen hebben;
- 2°) de leeftijd van volle dertig jaar hebben bereikt;
- 3°) gedurende ten minste drie jaar het ambt van plaatsvervangend vrederechter bekleed hebben.

» Indien niet ten minste vijf kandidaten de derde voorwaarde vervullen, kan evenwel een kandidaat worden benoemd die aan de eerste twee voorwaarden voldoet, een rechterlijk ambt heeft bekleed, of aan de balie is geweest, of het ambt van notaris heeft uitgeoefend, of aan een Belgische universiteit onderwijs in de rechtswetenschap gegeven heeft. »

PROPOSITION DE LOI

Article unique.

L'article 3 de la loi du 18 juin 1869 sur l'organisation judiciaire est remplacé par ce qui suit :

« Nul ne peut être nommé juge de paix suppléant s'il n'est pas âgé de 25 ans accomplis et s'il n'a pas obtenu le grade de docteur en droit.

» Nul ne peut être nommé juge de paix ou juge de paix de complément s'il ne remplit les conditions suivantes :

- 1°) avoir obtenu le grade de docteur en droit;
- 2°) être âgé de trente ans accomplis;
- 3°) avoir exercé pendant trois ans au moins les fonctions de juge de paix suppléant.

» Toutefois, s'il ne se présente pas au moins cinq candidats qui remplissent la troisième condition, pourra être nommé un candidat réalisant les deux premières conditions, et ayant exercé des fonctions judiciaires, ou suivi le barreau, ou ayant exercé les fonctions de notaire, ou enseigné le droit dans une université Belge. »

H. LAHAYE,
E. DE GENT,
M. VIOLON.